Anul III Nr. 9 si 10 — 5 LEI EXEMPLARUL — Noembrie-Decembrie 1934

CUGET MOLDOVENESC

Foaie lunară a Societăţii Culturale Naţionale „GEORGE ENESCU", Bălţi Str. Ion Creangă Nr. 11

Director: MARC VALUŢĂ — Primredactor: PETRU STATI — Administrator: MIHAIL HORN

Sentimentul naturii în poezia lui Eminescu

Dragostea de natură în literatura noastră n'a fost o apariţie târzie, o achiziţie pe cale educativă, impusă de vreo influenţă externă binefăcătoare, ci rod autochton pe un copac cu adânci rădăcini în trecut.

Poporul avea demult cunoştinţă de acest sentiment, fie prin felul lui de viaţă patriarhal, fie prin afectivitatea-i specifică.

Poezia noastră populară respira demult farmecele naturii, pe când trubadurii, truverii şi Minnensänger-ii Evului Mediu nici nu se gândeau la aşa ceva.

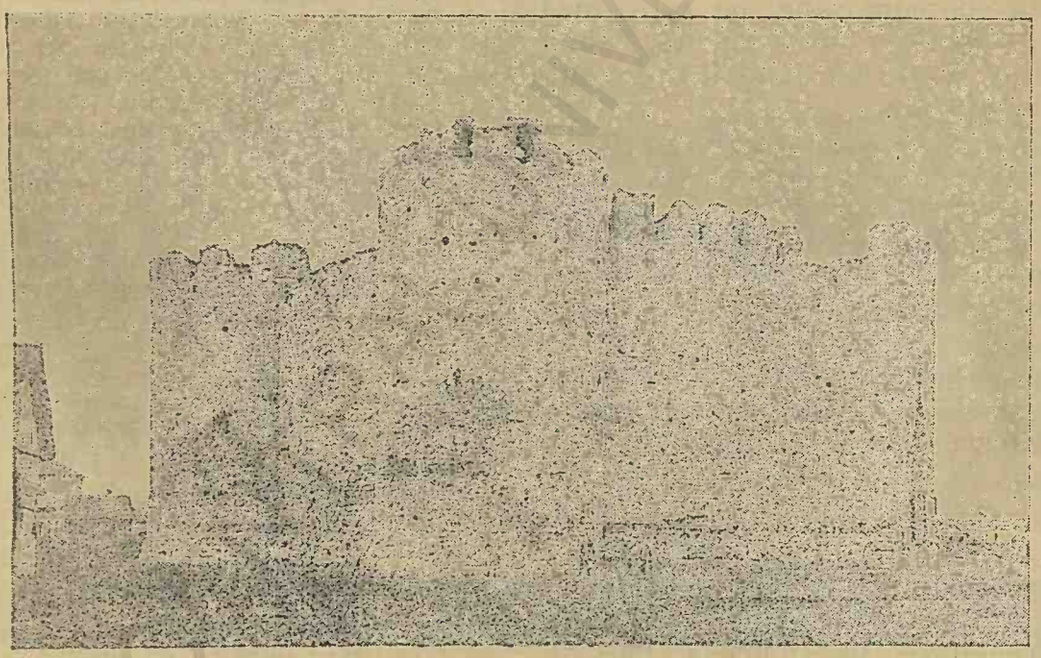

CETATEA SOROCEI

Afirmaţia aceasta pare paradoxală, dacă ţinem seamă de treapta de „civilizaţie", evident inferioară, pe care stăteam în acea epocă faţă de lumea apuseană.

Adoraţia naturii însă, la omul „civilizat" cuprinde o mare doză de factice şi convenţional într'însa.

La prima vedere s'ar părea că tocmai omul legat mai intim de pământ nu posedă cultul naturii. Considerentele de ordin practic, utilitar i-ar înnăbuşi elanul dezinteresat al contemplaţiei artistice. Opinia „indiferentismului estetic" manifest la omul dela ţară, acreditată de cei mai mulţi reprezentanţi ai Filosofiei artelor presupune o generalizare ce s'ar fi legitimat pe temeiuri extrase din lumea faptelor.

Nu sunt rari cazurile când artistul este dublat de omul de ştiinţă, fără să-şi aducă prejudicii unul altuia. Dacă este posibilă întovărăşirea între cunoaştere şi artă, dece ar fi dară exclus să nu se desfăşoare succesiv şi în conştiinţa omului dela ţară, pe canavaua schimbătoare a duratei, aceleaşi atitudini contrarii din punct de vedere static: utilul şi frumosul ?

De fapt, absenţa efuziunilor lirice de suprafaţă nu demonstrează lipsa unui sentiment. Din contra, o admiraţie potolită, neoglindită în afară prea vizibil, evidenţiată doar pe marginea unei clipe de răgaz, în cântecul unde poporul îşi desvălue sufletul lui adevărat, preţueşte mai mult în continuitatea ei decât entuziasm momentan şi intermitent al omului „civilizat".

Pretinsul „indiferentism estetic" propriu omului dela ţară, se bazează deci pe o interpretare prea absolută, dată unei separaţii arbitrare pe care dinamismul vieţii n'o acceptă integral. In ce lume există asemenea ficţiuni: omul mereu practic sau mereu artist?

Preocupările de ordin practic nu împiedică

BIBLIOTECA UNIVERSITARĂ IAŞI 14 NOEM 1934

întotdeauna atitudinea estetică; mai mult încă, uneori o favorizează chiar. Existența marinarului, plutașului sau păstorului, cu toate asperitățile ei inerente, e plină de o poezie la care nu pot renunța cu ușurință cei ce au trăit-o cândva.

In înfățișarea naturii Eminescu apucă pe drumul cutreerat de poezia populară, năzuind să ajungă mai departe.

Realitatea simțurilor îl pune față în față cu două cosmosuri :

1. Un cosmos mărginit, abătut dela tendințele lui inițiale, deformat de intervenția umană, care i-a ridicat ziduri de temniță.

2. Cosmosul autentic și larg, unde sufletul are posibilitatea să respire în voie. Cosmosul limitat simte imperios nevoia să aștearnă o punte către cellalt cosmos, pentruca lărgindu-și perspectivele, să-și clarifice orizonturile și să-și recapete armonia interioară.

Trebue să recunoaștem la Eminescu o umbră de pesimism îndreptat împotriva așezărilor omenești contemporane, pe care însă o schimbă în admirație nețărmurită, după exemplul lui J. J. Rousseau, când îi cade sub priviri ordinea naturală.

Pesimismul radical vede și în natură (cosmosul nealterat) aceleași neajunsuri ca și în societate ; universul fiind stăpânit în tot cuprinsul lui de legi identic de absurde, mărturisește sub ambele aspecte (fizic sau social) o egală indiferență dacă nu ostilitate, față de om (A. de Vigny)

Purtând în suflet desnădejdea visărilor neîmplinite, Eminescu totuși stărue să creadă în bine. E pătruns adânc de rosturile naturii, ale cărei pulsații de viață le aude ca nimeni altul.

«Pare că și trunchii veșnici poartă suflete sub coajă» (Călin) exclamă poetul, convins de existența unui psihism universal.

Această fremătare interioară a naturii, această agitație, care arar se potolește, ne este redată în versuri de un dinamism cuceritor :

«Ce cauți pe—unde bate luna
Pe—un alb izvor tremurător
Și unde păsarile 'ntruna
Se 'ntrec cu glas ciripitor?
N'auzi cum frunzele 'n poiană
Șoptesc cu sgomotul de guri
Ce se sărută, se hârjoană
In umbr'adâncă de păduri ?...
S'a desprimăvărat pădurea
E-o nouă viață 'n orice svon...
(*Diana*)

Și ca natura, sublima natură, să ne fie mai aproape, dupăce a însuflețit-o, poetul îi împrumută însușiri și acțiuni omenești :

Lacul tresare și se leagănă sub soare.
Apa sună somnoroasă. Blânda batere de vânîngână un cânt. Undele visează spume; cerul rile înșiră nori. Izvoarele suspină ; florile dorm.

Uneori tendințele de antropomorfizare evoluiază până la termenul lor final : personificarea elementelor naturii. Iată în ce mod, bunăoară, transfigurează poetul, luna :

«Părea că printre norii s'a fost deschis o poartă,
Prin care trece albă regina nopții moartă.
O dormi, o dormi în pace printre făclii o mie
Și în mormânt albastru și 'n pânză argintie,
In mausoleu-ți mândru, al cerurilor arc,
Tu adorat și dulce al nopților monarc!
(*Melancolie*)

Luna este și la romanticul Lamartine «regina nopții», dar nicăieri așa de luminos întruchipată ca la Eminescu.

Adesea din fuziunea fericită a elementului dinamic cu antropomorfizarea și personificarea rezultă o sinteză de o frumusețe nespusă :

«Luna, luna iese 'ntreagă, se înalț 'așa bălaie
Și din țărm în țărm durează o cărare de văpaie
Ce pe-o repede 'nmiire de mici unde o așterne
Ea, copila cea de aur, visul negurii eterne,
Și cu cât lumina-i dulce tot mai mult se lămurește,
Cu—atât valurile apei, cu atât țărmul parcă crește ;
Codrul pare tot mai mare, par'că vine mai aproape
Dimpreună cu al lunii disc, stăpânitor de ape.
Iară tei cu umbra lată și cu flori până 'n pământ
Inspre apa 'ntunecată lin se scutură de vânt»
(*Scrisoarea IV*)

Tablourile eminesciene nu sunt deloc bogate în omamentații pretențioase, poetul lucrează cu elemente simple, dar sugestive prin structura lor naturală : tei, lilieci, valuri, lună luceferi, soare, stele.

Nu descrierile încărcate, intelectualizate, îi formează preferința și totuși ce farmec dărueste în potirele de cristal străveziu ale versurilor lui. Din două, trei trăsături măiestrite de pe enel înmănunchiază în chip unic, o perspectivă nebănuit de vastă :

«Inălțimile albastre
Pleacă zarea lor pe dealuri
Arătând privirii noastre
Stele 'n ceruri, stele 'n valuri.
(*Lasă-ți lumea ta uitată*).

Peisagiul eminescian se caracterizează prin generalitatea, plasticitatea și expresivitatea liniilor lui. Nu poate fi situat într'o anumită porțiune a spațiului, schematismul lui linear îi păstrează virtualități nelimitate.

Atribute pregnante, comparații de tot felul alături de apropieri la cari nu te aștepți [dela depărtat la mai puțin depărtat : luna... vatră de jaratec (Calin); dela mai puțin concret la mai concret : cerul... câmpie senină; norii... sumbre palate (Mortua est) ; dela concret la abstract: dealuri vale, fug ca visuri (Strigoii) ori de la abstract la concret: aducerile

aminte cad în picuri-pe când-cu degetele vântul loveşte în ferești (Departe ești de mine)] şi o armonie desăvârşită între învelişul sonor devenit acelaş corp cu ideea cuprinsului sensibilizează într'un colorit original, plin de vigoare, imaginile gândite de poet.

Ceeace constitue însă, nota cea mai esenţială a peisagiului eminescian este puterea de expresie. Sub acest unghiu de vedere la Eminescu absenţa pastelului—poezie pur descriptivă—nu trebue să ne mire.

Ea este explicabilă dacă analizăm intenţionalitatea poetului. Eminescu dispreţueşte frumosul formei ca atare; frumuseţea formală e seacă şi goală asemeni hainei care nu mai învestmântă nimic. Descrierea pentru descriere repugnă întotdeauna tumultului psihic uriaş....

Poetul Eminescu îşi alege privelişlile şi momentele din natură, după corespondenţele

Amorţită îi-i durerea, le simţim ca 'n vis pe toate,
Căci în propria—ne lume ea deschide poarta 'ntrării
Şi ridică mii de umbre după stinsul lumânării...
Mii pustiuri scânteează sub lumina ta fecioară,
Şi câţi codri—ascund în umbră strălucire de izvoară,
Peste câte mii de valuri stăpânirea ta străbate,
Când pluteşti pe mişcătoarea mărilor singurătate!
Şi pe toţi ce 'n astă lume sunt supuşi puterii sorţii,
Deopotrivă-i stăpâneşte raza ta şi geniul morţii!

(*Scrisoarea I*)

Afinităţi temperamentale îi dictează anumite preferinţe pentru aspectele mai „melancolice" ale naturii, cu toate astea puţini sunt poeţii la care să întâlneşti atâta risipă de lumină, de melodie şi limpiditate chiar când îi apasă tristeţea sau nefericirea.

Dacă Eminescu are oroare de pastel, nu înseamnă că ţine mai puţin la descrierea firii. Nu-i poezie aproape unde natura să nu-şi aibă o largă participare: dela epic la liric; dela cântec, elegie, odă erotică, până la stihurile

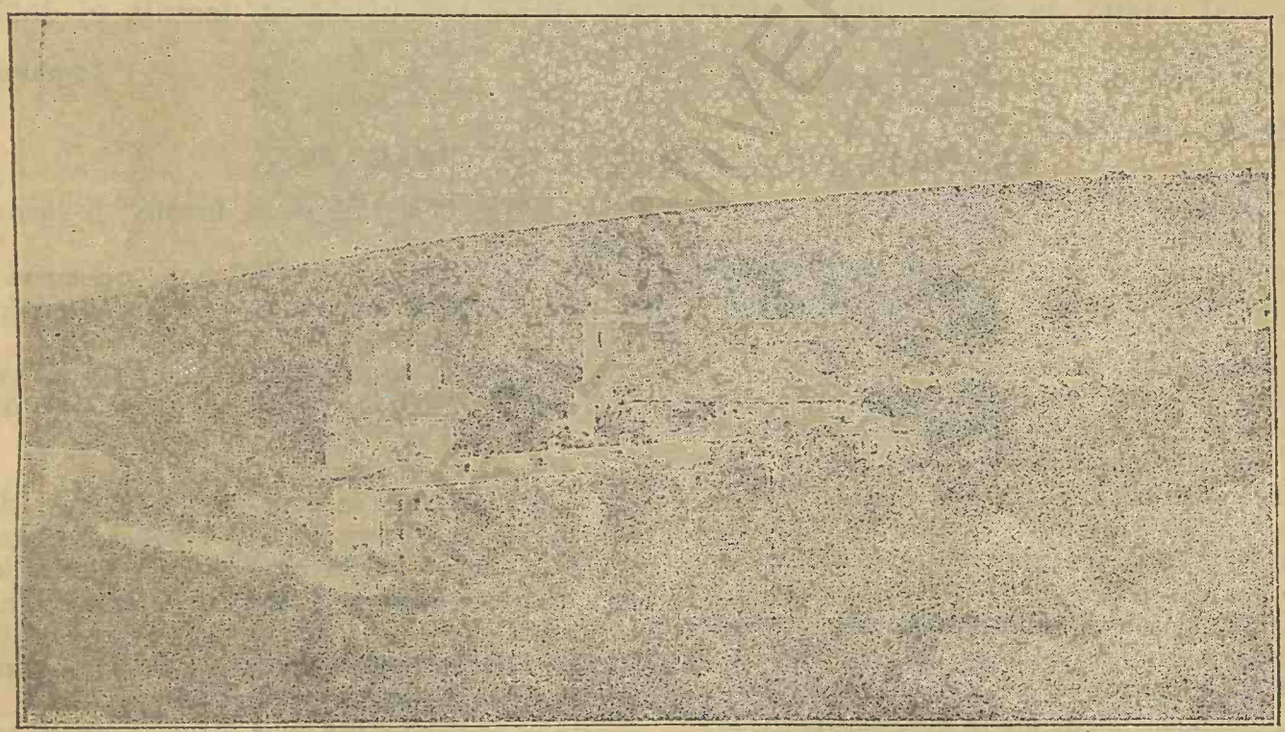

MONASTIREA DOBRUŞA--Soroca.

lui sufleteşti. Soarele—simbolul de totdeauna al voioşiei—străluceşte numai câteodată în apa stihurilor lui. In schimb luna pe care n'a descoperit-o întâi pe vijeliosul cer romantic—german sau în zări brahmano—budiste—îşi tremură mereu argintul pe cărările melancoliilor înseninate...

„Stăpâna mării". creează prin claritatea ei difuză, o ambianţă priitoare viselor şi lasă liber jocul fantaziei, din a cărei volute capricioase se descifrează hieratic vaporoasa înflorire a vrajei şi a poeziei:

«Intre ziduri printre arbori ce se scutură de floare,
Cum revarsă luna plină liniştita ei splendoare!
Şi din noaptea amintirii mii de doruri ea ne scoate,

reflexive.

Conştient de instabilitatea echilibrului efemer denumit viaţă umană, poetul consideră firea drept punctul arhimedic, suportul fix la care se poate referi existenţa noastră vânturată.

Pentru sădirea acestei credinţe au luptat mai ales două năzuinţi profund omeneşti, care par a fi realizate în natură: visul eternei reînnoiri şi nevoia de permanenţă.

Cosmosul natural prin elementele-i componente continuă să dureze la infinit, preexistând sau supravieţuind omenirii:

«—Codrule cu râuri line,
Vremea trece, vremea vine:

Tu din tânăr precum eşti,
Tot mereu întinereşti.
—Ce mi-i vremea, când de veacuri
Stele—mi scânteie pe lacuri!
Că de-i vremea rea sau bună,
Vântu-mi bate, frunza-mi sună.
Şi de-i vremea bună, rea,
Mie-mi curge Dunărea.
Numai omu-i schimbător,
Pe pământ rătăcitor.
Iar noi locului ne ţinem,
Cum am fost aşa rămânem:
Marea şi cu râurile,
Lumea cu pustiurile,
Luna şi cu soarele,
Codrul cu izvoarele.

(Revedere)

(Deaici şi până la recunoaşterea mânei Creatorului în opera creată nu este decât un pas)

Contemplarea naturii rămâne deasemeni, singurul lucru, de care nu te satură existenţa până la sfârşit.

Asaltul vieţii decolorează iubirea; fiinţele scumpe sunt răpite de soartă prea curând sau te desamăgesc mai târziu; pustiul efemerităţii umane te împresoară de pretutindeni, şi totuşi, dacă ai păstrat în suflet fiorul sfânt al dragostei pentru frumuseţile firii nu-ţi este indiferent limanul unde vei primi binecuvântarea nefiinţei—în fond, aceeaşi pretutindeni.

Moartea în mijlocul naturii e un somn lin, veghiat de tot ce ţi-a fost întotdeauna drag şi nu te-a decepţionat niciodată. (Mai am un singur dor)

Natura transformă stingerea absolută şi eternă, preconizată de pesimism într'o adormire legănată de vraja forţelor statornice din lume.

Astfel Eminescu, plecat pe drumul naturii din poezia populară, îşi face popasul din urmă, după pribegii îndelungi pe alte plaiuri mai înalte poate, la focul înţelepciunii Ethosului etnic.

Concepţia morţii din Miorița este asemenea celei din Mai am un singur dor: acceptarea cu gând senin, a reîntoarcerii la sânul mamei Nature, aşa cum va fi visat-o în văgăunile lui de munte, veacul trecut demult, al dacismului nostru originar.

Petru Stati.

Din carnetul unui dascăl.

O intervenţie cu noroc.

—„Zdrastvuite!"*

—„Zdrastiti, răspund şi eu ca să fiu în ton, unui domn înalt, spătos şi fără culoare, care îmi înfipsese în piept o mână uriaşă trasă, dintr'o mănuşă cu un deget.

„—Vî gospodin profesor**)

—„Da eu sunt... şi fiindcă domnul meu juca buzele să articuleze vreun cuvânt, mă hotărîi să-l scot din încurcătură, întrebând ce doreşte să-mi spuie.

—„Eu auzit că la mata este foarte rău i..."

„Nu, nu, eu sunt bine sănătos, slavă Domnului!" Înţelegând însă, ce vrea să-mi destăinuiască, căci se dusese vestea ca de popă tuns că sunt un adevărat călău, în privinţa notelor, încercai să-l cercetez.

—Dumneata vrei să spui că eu sunt om rău, că pun note mici." Aici, ca să mă conformez metodei intuitive, întinsei mâna stângă, iar cu dreapta făcui o dvoică***) de trei centimetri.

„Tac! tac!****) îngână îngrijatul părinte, clătinându-se ca un plop bătut de vânt.

—„Eu n'am ce-i face—dacă nu vrea să înveţe, dar dumneata ca părinte poţi să-l mai baţi, mai ia-l de urechi câte puţin". Fără să vreau la cuvintele din urmă răsucii o ureche imaginară.

—Eu vrut asta, însă mama nu lasă pe mine la el dau bătaie.

Văzând că printr'o astfel de intervenţie aş agrava unele neînţelegeri familile preexistente, m'am mulţumit să ridic dezarmat din umeri.

O luarăm apoi alene în lungul cvartalului, în timp ce domnul meu căuta să mă convingă de marea bunăvoinţă la învăţătură a odraslei Domniei sale.

—„Musai că trebue să înveţe" îi răspund eu neavând de lucru.

Domnul înalt şi fără culoare, mă privi mirat, îşi lăsă căciula cilindrică pe ceafă şi nemaiputând răbda, mă întrebă :

Cum Nusai trebue să înveţe, nu dumnavostră?

Mi-am dat seama imediat de greşala ce o făcusem şi mă silii să-l asigur că nu e nici un Musai şi că tot eu o să rămân profesor.

Tovarăşul meu se făcu că mă înţelege, dar totuşi nu ştia ce să creadă: să fi fost un Musai despre care copilul lui să nu-i fi spus nimic, imposibil; sau poate mai curând va veni acest Musai şi Dumnezeu ştie cine mai este şi cum o mai fi. O lămurire într'o problemă atât de importantă pe cât de ciudată, era de neînlăturat.

—Vî gospodin profesor i tot vî o să rămâie şi la anu ?

—Da, Domnule, eu sunt şi o să rămân pân' la moarte.

—A Nusai ?

—Da cu Musai ce mai ai ? Nu-i nici un Musai! Ca să ies odată din încurcătură, făcui un semn în lungul ce duce spre Cernăuţi, adăogând că s'a dus şi că nu mai are ce căuta pe aici.

Urmări gestul meu cu o vădită satisfacţie, îşi netezi blana ca şi cum ar fi suferit în acelaş timp cine ştie ce decepţie şi cu autoritatea dela începutul conversaţiei noastre îmi strânse mâna.

Mă îndreptai grăbit spre şcoală, când aceeaşi voce baritonă strigă din urmă :

—Gospodin profesor, Musai nu este ?

—Nu-i, nui nici un Musai, n'ai nici o grijă..."

Părintele cel bun intră la „Carul cu bere" să-şi cinstească reuşita intervenţiei.

Gh. Delavale

*Cu sănătate. ** Dumneavoastră sunteţi Domnul Profesor ?
*** Doi (notă rea) **** Aşa, aşa!

„Fiul omului a venit să-şi dea sufletul

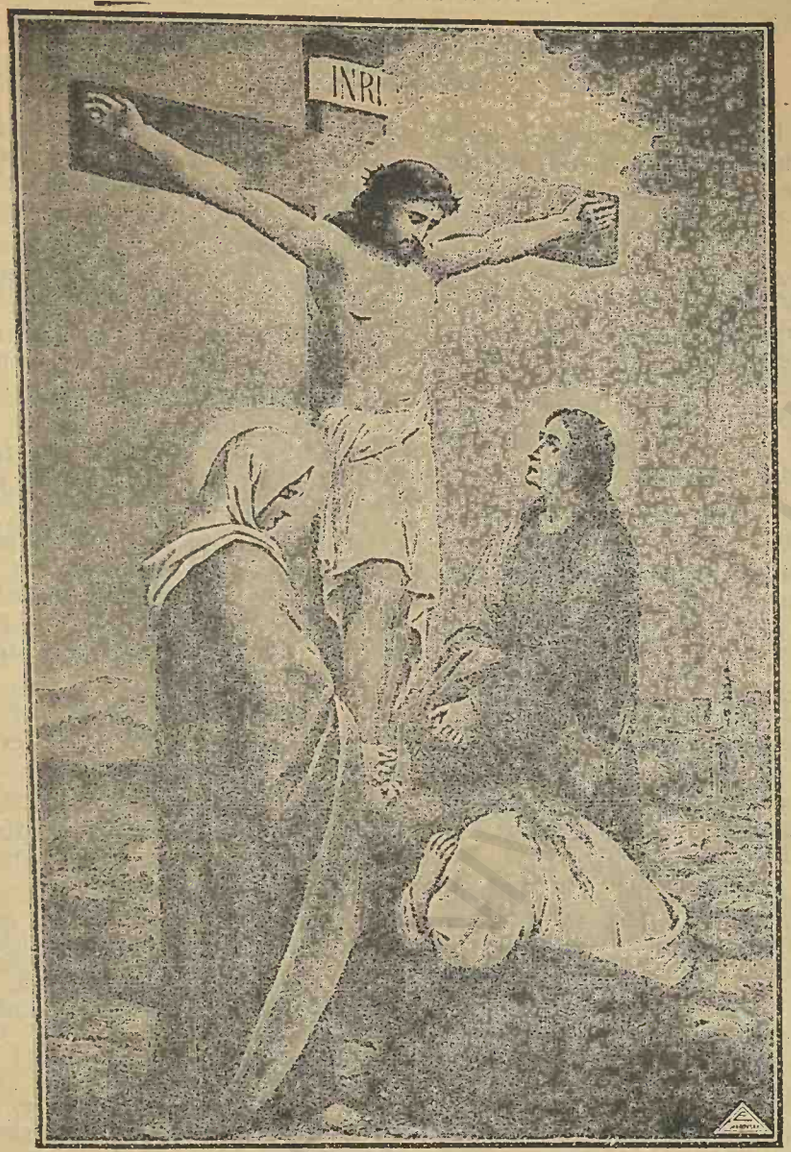

Ca preţ de răscumpărare pentru mulţi“

Rugă.

Doamne, spune-mi căror stele
Să mă 'nchin când plânge vântul,
Şi pustiurilor grele
Cum să le astup mormântul ?

Care vis, din care zare,
Să Ţi-l dau, să nu-mi mai moară
Lângă margini de hotare,
Visul de odinioară?

Doâmne, gândurile mele
Fă-le flori şi-mi iartă vina,
Dacă 'ntunecat de ele
Ţi-am nesocotit lumina.

Viaţa mea-i prea semănată
Cu pustiu şi cu durere,
Şi pe calea 'ndepărtată
Nimenea nu mi-o mai cere.

Doamne, pacea Ta cea sfântă
Lasă-Ţi-o şi înspre mine,
Să privesc şi eu cum cântă
Soarele printre ruine.

Azi un drum, mâni o cărare,
Poimâne un vârf de munte,
Să le 'nsemn cu 'nfrigurare
Pe—a iertării tale, frunte.

Doamne, dac'o fi să fie
Să cobori la mine 'n casă,
Pânză mea de sărăcie
Fă o pânză de mătasă.

A. G. Delafinînele.

In noaptea Invierii.

Mâine e Paştele. Sfintele Paşti! Ce diferit sună cuvântul dela unul la altul. Rostit de ea, e un cuvânt de copil alintat ce aşteaptă multe dela această primăvăratică sărbătoare. Da, a sosit Paştele! Işi trecu mâna prin păr şi îşi aduse aminte că e nefrizat...

Se purtase pe valuri de visuri, despărţindu-se de lumea aevea. Ce bine o să fie! Va veni, se vor duce amândoi la Inviere. Vor sta pentru prima dată împreună la biserică. Şi vor mai sta ei cândva, curând poate, când vor deveni tovarăşi de viaţă. Aşa i-a spus el...

Şi iarăşi imagini, aceste ciudate imagini, care anticipează întotdeauna realitatea, fără s'o fi putut preveni vreodată. Alte valuri de gânduri o aduce din nou îndărăt.

Părul ei nefrizat, unghiile ei nefăcute... să vie el şi s'o găsească urîtă.. Nu, nu. Asta nu!

In ajun a stat până târziu, au vorbit şi au făcut planuri de viitor. Dar trebue să se ducă la coafor.

Peste câteva minute a şi ajuns. Aglomeraţie mare dânsa îşi va aştepta rândul.

Liniştea cu care se aşează într'un colţ, nu se potriveşte de loc firii sale neastâmpărate. Ea răbdătoare? Ceva aproape de necrezut, şi totuşi, aşa e. Desface ziarul în timp ce deasupra rândurilor vede o căsuţă care va fi numai a lor. O căsuţă, un cuib plăcut şi primitor, iar el, tovarăşul ei de viaţă. Dânsul are o inimă atât de bună! Vor putea da alinare suferinţelă şi ajuta celor săraci.

Şi gândul nu oboseşte... Acuma-i iarnă, frig, o vijelie cumplită. In casă-i însă lumină, cald, se aude torsul pisicii şi vocea lui El citeşte, ea ascultă privindu-l cu ochii lui de copil îndrăgostit. Intinde fermecată ca pentru desmierdare, braţele.

—„E rândul Dumneavoastră, Domnişoară“

Palatul de vise s'a năruit brusc. Priveşte buimacă în jurul ei. Trecuseră câteva ore fără să ia seama.

—„Tare e liniştită Duduiţă azi!“ observă coafeza.

Ea surîde, surîde mereu, fericită, viitorului, pe când visul îşi urmează drumul de mai înainte. Oare ce-i va lua? Ii spusese că de Paşti îi va face un dar plăcut de tot de care va râde mult, nespus de mult,..

Ce-i va aduce oare?

Ochii ei privesc în neant, aşteptând parcă de acolo deslegarea enigmei.

—„Gata!“ Iese şi se îndreaptă spre casă. Afară-i cald, senin. Inghite aerul înviorător, cu gâlgăiri ce năvălesc să-i spargă pieptul.

Fără voie îşi priveşte unghiile, sunt prea roz. „Lui nu-i place să fie aşa de roz“. De ce n'a luat seama când i le-a făcut ?

Merge încet, gânditoare, dar cu capul sus; are tot dreptul să-l poarte aşa. Se ştie divinizată. In suflet îi cântă tot soarele primaverii.

In dreptul casei se opreşte. Se pregăteşte să intre. Işi aduce aminte că trebuia să cumpere ceva. Prea târziu însă. Se făcuse ora opt jumătate, iar el avea să vie la nou. Işi ia în fugă altă rochie şi aşteaptă în camera ei. Ce-mi va dărui oare? se întreabă dânsa iarăşi. Ceva simbolic poate.

A bătut cineva la uşă. Trebue să fie el. Aruncă o căutătură în oglindă şi se duce să deschidă. Dar nu, n'a fost el. Bătuse Liza, servitoarea lor cea nouă. Ce rău îi pare acum că o învăţase un lucru menit să-i aducă decepţii. Are s'o roage să nu mai bată la uşă.

— Vino încoace, Lizo!... Ce voiam să-ţi spun? Poţi pleca deacum.

De ce oare nu se arată el ? E ora 9 şi doară la 9 fusese vorba să se revadă. Trebuiau să meargă la biserică, de acolo aveau să se 'ntoarcă la ea, să iee masa împreună cu toţii.

De ce zăboveşte, n'o fi cumva bolnav? Are să trimită pe Liza să vadă ce e. O ciudată sfială o opreşte. „Nu trebue”.

Altă bătaie în uşă, puternică deastădată, şi... fără să mai aştepte vreun răspuns, soldatul intră deadreptul, încărcat cu daruri pentru Duduiţa.

Mâni înfrigurate desfac pachetul aşteptat cu atâta nerăbdare. A, o păpuşă!... Ce frumoasă păpuşă! De unde-o fi aflat că-i plac? Aşa ceva ea nu-i mărturisise niciodată, ca să n'o creadă prea neserioasă.

De bucurie sare într'un picior, sărutându-şi copilul închipuit şi uitând că soldatul a rămas cu celelate pachete în mână. Aici e nelipsita cutie de bomboane şi aici.,. parfum. Dacă şi-a trimis darurile înainte, nici el nu poate fi departe. Dece însă, a ales pentru ea o păpuşă, n'o consideră oare copil?

Soldatul îi întinde tocmai la timp, o scrisoare ce-i desminte presupunerile. Desface plicul, cuprinsă pe neaşteptate de presimţiri negre.

„Nefiindu-i cu putinţă să mai vie, îi scrie el, căci şi-a scrintit piciorul, îi aduce omagiu o păpuşă—seamăn al drăgălăşeniei ei — şi o roagă plin de mâhnire să anunţe pe ai casei de cele petrecute”.

Aşa-i scrie el, dar ea nu crede, Desigur nu vrea să vină. Şi e atât de tristă. Nu plânge însă.

Cutiile acestea îi amintesc şi mult de lipsa lui. Se simte de prisos pe pământ, unde nimănui nu-i pasă de existenţa ei.

Cutiile zac pe masă.

Se culcă îmbrăcată cum e, purtând ciudă şi pe părul frizat, răvăşit acum pe pernă, şi pe unghiile ei roz, care o sfidează parcă. Se gândeşte cum de a putut sta atâta la coafor pentru un fleac, căruia pe nedrept îi acordase o însemnătate egală cu existenţa.

Din afund de casă se aude vuetul înnăbuşit al pregătirilor pentru sărbători. Numai ea nu face nimic, nu ajută pe nimeni. Sentimentul că e de prisos pe lume o copleşeşte din nou.

Insfârşit, adoarme. Somn sbuciumat de vise rele. Se svârcoleşte. I se pare că el a uitat-o, că nu-i mai este dragă, că îi place altă femee, unde şi este acum...

Pendula bate 7½. Deschide ochii mulţumită: lumina zilei o face să uite vedeniile întunecate ale viselor. Ii pare însă, rău de această noapte petrecută acasă. Apoi îşi aduce aminte iar că el n'o să vie.

Işi ascunde capul cu bucle castanii, în pernă şi-şi şopteşte: Azi nu mă scol! N'am de ce să mă scol! Mi-aşa de trist!.

O bătaie în uşă o face să tresară, deşi ştie prea bine că nu poate fi decât Liza.

—„Intră“ spune ea apatic.

Deodată întoarce capul şi-l vede. I se pare că visează, Dar e el, îi aude vocea vorbindu-i.

—„Am vrut să-ţi fac o surpriză. Hristos a înviat!“

Nu poate să răspundă, răspunsul e sărutul ei cald şi fericit.

—„Liza, ţine, cumpără-ţi ce vrei“.

E atât de frumoasă viaţa şi aşa-i de plăcut să trăieşti! Hristos a înviat! A înviat Hristos!

Olga Deleanu.

Cântecul toamnei.

Când Magda intrase în sală, era pauză după partea I-a a concertului simfonic. O figură înaltă, ochi adânci şi negri. Privi indiferent mulţimea sgomotoasă, sala puternic luminată şi se aşeză în dreapta, unde era un loc liber.

Venise să fugă de pustiul sufletului ei. Pentru ce venise? Ii părea rău acum, sgomotul mulţimii o enerva.

De zece ani e profesoară de muzică. De mult însă muzica nu-i mai dădea sensaţia infinitului, nu-i mai dădea „uitarea de sine", stările nebănuite de suflet cu vagul lor nelămurit. Ieşise dirijorul; ea nu ridică ochii, mişcând în mână programul.

Acordurile măreţe ale sonatei închinate lunii se înălţau departe, tot mai departe, până s'au pierdut în ultima notă... După aceasta a început „Cântecul toamnei"... O melodie mâhnită, un freamăt încet de durere, o îngânare obosită ca suspinele ultimilor vânturi de toamnă.

Magda ridică deodată capul. Fu mişcată de jocul dureros al cântecului şi rămase cu ochii la chipul slab al dirijorului. Cântecul tremura pe strune... Tresări. Deschise ochii mari şi privi atentă dirijorul. Trăsăturile i se umezise. Vedea valuri care se înalţă până la ea, auzea chemări ademenitoare, sclipiri de zâmbete: E el! Nu!... Pentru ce?... Da! E el !. Acelaş păr în dezordine. Aceiaşi ochi verzi ca un lac în visul amurgului Ea, soţia lui, desigur e în sală. Desigur... N'a mai ridicat privirea.

Toamna îşi cânta povestea... O şoaptă de mâhnire venea de departe pe cununile frunzişurilor. Auzea stoluri de păsări cu glasul de aramă. Vedea câmpia tăcută... Ultimile sunete au dispărut. Cântecul se sfârşise. Magda şi-a dat seama. Albă ca varul, ieşi din sală. Ochii i se aprinseră de o văpaie adâncă.

Porni spre parc. Se întuneca. Ultimile luciri ale soarelui se şterseră. Şoaptele frunzelor ca tremurarea unui suflet, creşteau din arbore în arbore, din ramură în ramură, scădeau, se depărtau, spuneau ceva neînţeles, ceva foarte vechiu parcă şi trist.

Se aşeză pe bancă. Se văzu acum zece ani, studentă la conservator. Era una din cele mai talentate studente ale profesorului de compoziţie M. Era frumoasă ca un zâmbet, cu ochii negri lucind cu focuri de unde. Din zi în zi îndrăgea muzica. Din zi în zi simţea un dor nelămurit pentru severul ei profesor. Trecuse examenul bine de tot.

In vacanţă s'au întâlnit în munţi. In măreţia naturii sufletele lor s'au contopit într'o singură melodie.

Intr'o dimineaţă îndepărtată de Iulie, când soarele mistuise negurile din cupa uriaşă a Ceahlăului, desvăluind într'o clipă splendoarea eternei tinereţi a naturii, poleind cu aur pajiştea poenii şi aprinzând miliarde de diamante, el îi spuse c'o iubeşte, Simţea atâta soare şi atâta dor de viaţă.

In cascade de râs urcau munţii. A fost o poveste de pe alte tărâmuri. Lumina era mai mare şi mai caldă, mirosul florilor, melodiile păsărilor aveau un înţeles deosebit... S'au iubit cu patimă. Au avut o dragoste plină de fiori.

Venise toamna. Sufletele lor se contopiseră. S'au hotărât să se lege în faţa lumii şi a lui Dumnezeu.

Moartea înceată a naturii adusese sfârşitul dragostei ei. Işi aduce aminte de ultima seară. Amurgul începuse a se ridica din adâncuri. El îi cânta „Cântecul toamnei". Trimetea sunetele melodiei până în adâncuri, în înălţimi, în taina pădurii. O pătrunsese şi o speria puterea sfârşitului apoteozat în cântec.

Trecuse o săptămână... El nu mai venea... Stoluri de vedenii treceau prin sufletul ei, cu fâlfâirea lor de impresii, doruri, chemări zădarnice şi făgăduinţi fugătoare.

Intr'o zi însă, în faţa ei apăru o femeie bălaie, cu ochii azurii. Venise cu un copil, copilul lui. Şi cerea să i se dea nume copilului. „El„ n'ar fi avut curajul să-i spuie. Trebuia deci să nu-l mai vadă niciodată. Niciodată.

Ceva se stinsese în viaţa ei pentru vecie. Şi ea care credea în naivitatea ei că iubirea e tare ca moartea, că e nemuritoare ca muzica. Viziunea fericirii absolute dispărea acum în vag de ceaţă, răpindu-i încrederea şi dragostea pentru muzică. Şi-l iubea aşa de mult! Il iubea pentrucă era El şi pentrucă alături de el şi prin el simţea melodiile. Cu plecarea lui se duseseră şi acestea. O aştepta pustiul.

Ca profesoară de muzică, se retrase într'un orăşel de provincie. Devenise sumbră, împietrită. Nimic nu putea să-i cutremure coardele inimii.

Şi acum... pentru ce venise iar s'o atingă aripa suferinţii ?

Intâmplarea o adusese la acest concert dirijat de profesorul M.

Cântecul toamnei îi picurase în suflet vedeniile trecutului cu farmecul şi sfârşitul lor neaşteptat, după cum în văzduhurile amurgului se mistuie şi se topesc unele vedenii de o clipă, întrupate de închipuirea cuprinsă de fiorii pustii ai singurătăţii.

In parc se întunecase. Ea tot sta. Nu putea să se întoarcă în mulţimea veselă ce-l aplauda. Venise în mijlocul naturii şi aici răsuna acelaş cântec întonat de vântul ce tânguindu-se, trimetea până în depărtare, prelungi glasuri de orgă.

S'a ridicat S'a mai văzut puţin figura ei înaltă. Cu refrenul cântecului în suflet, ea dispăru în ceaţa ce cuprinsese zarea ca un vis. Umbrele înserării umplură parcul de taină.

Tatiana Găluşcă

V E R S U R I

Fragment

Sânt frate bun cu brazdele de plug,
Că-s ridicat ca un stejar din glia
In care cântă sara ciocârlia,
Când ceru-i plin de stele și belșug

Din prima clipă, gândurile mele
S'au rătăcit în holdele de grâie,
In cântece târzii de rândunele,
Sfințite cu miresme de tămâie.

Din ploaie am sorbit nemărginirea,
Din soare bucuria și cântarea;
Din beznă, suferința și uitarea
Și din furtuna vieții, nemurirea.

Sânt frate bun cu-acei ce plâng și cântă,
Durerea lor e și durerea mea;
Aceleași visuri sfinte ne frământă
Că ne-a veghiat aceeași albă stea.

Haiducește

Cu gândurile 'nspre povești măiestre,
Când cântă'n luncile Moldovii, cucii,
Țin cali vremii duse, de căpestre
Ca'n vremile de haiducii, haiducii.

Zicând din frunză doine dedemult,
Adorm la umbra căilor de grâie,
Și'n sufletul meu dornic de tumult,
Coboară lungi miresme de tămâie.

Rătăcitor pe drumuri largi de țară,
Nădejdea unui neam întreg o cânt,
Sub vânturile soarelui de vară
In patru margini albe de pământ.

Strâng visuri lângă fiecare hat,
Și trag adâncă brazdă pe ogor;
Mă'ntorc dela cosit cu pacea'n sat
Și chiui de iubire și de dor.

Pe cărăruia liniștei mă sui
Spre vechile doiniri moldovenești,
Și vremea care a fost și astăzi nu-i
Imi deapănă balade haiducești.

Poem trist.

Mi-i sufletul un bulgăre de piatră
Rătăcit pe-un drum pustiu și greu;
Norii mă plouă, vremile mă latră
Și nu-l pot găsi pe Dumnezeu.

Zilele m'apasă, clipele mă dor,
Anii mă îndoaie'nspre pământ—
Apele mă poartă după umbra lor,
Cerul meu e tulbure și frânt.

Port plumbul veșniciilor pe umeri
Și apa bucuriei n'o pot bea;
Durerile nu poți să mi le numeri,
Că nu mi-a răsărit a vieții stea.

Slove

Tăceri de schit se lasă peste zare
Incremenind în funduri de paragini.
De undeva, din nepătruns, răsare
Un basm dintr'o scriptură fără pagini.

Scriu stelele pe drumuri slove albe,
Spunând cântări din vremile străvechi,
Și-a nopții, tăinuite, negre salbe,
Rup visului, cerceii din urechi.

Mor umbrele pe margini de cărări.
Dorm gândurile singure pe hat —
Un clopot sună vag în depărtări,
Turnând în veacuri, primeniri de leat.

Ruga sării.

Tăcerea țese punte peste iaz.
Șuvoi de gânduri sboară către stele;
Din răsărit, al lumii alb obraz
S'arată visător dintre perdele.

Infiorate, sgomotele tac.
Ciobanu-și scoate fluerul din brâu;
Un pescăruș plutește peste lac
Și doina leagă spicele de grâu.

Un bucium răsvrătit pe o colină,
Dă câmpurilor binecuvântare;
Din infinit mergând înspre hodină,
Adoarme noaptea largă peste zare.

Și Dumnezeu cu mâinile — amândouă,
Desmiardă fruntea pusă'n slujba pânii,
Și pacea, care peste lume plouă,
Culege flori din ciutura fântânii.

A. G. Delafintînele

EVLAVII BASARABENE:

BISERICA DIN DĂNCĂUȚI—HOTIN

BISERICA OLEINICOV DIN SOROCA

Taine între prieteni.

LĂBUȘ.

Se pripășise pe lângă Școală, Dumnezeu știe de unde. Cu urechile mari, pleoștite, umblând numai în trei labe, pe cea de-a patra ținând-o ca pe-o mână pregătită să dea „noroc" celui dintâiu venit, ne făcea totdeauna impresia unui om care vrea mereu să-și spună păsurile. Și trebue să fi suferit mult de tot bietul patruped, căci avea în ochii cei spălăciți, o privire, care trăda multă și lungă suferință. Intotdeauna avea ochii umezi ca a unei ființe care plânge, dar mai mult în adâncuri de suflet decât în lacrimi.

Nu știa nimeni dintre copii de unde venise și nici cum îl chiamă, dar îl botezaserăm „Lăbuș", poate și din pricina labei frânte, al cărei capăt spânzura în jos ca o creangă veștedă. Dela cea mai dintâi chemare primise cu multă bucurie, numele școlărimii. Și ca 'ntotdeauna s'au înduioșat atât de mult inimile mici, încât aproape toți au devenit părtași cu Lăbuș—bucatelor de pâine sau mălaiu din trăistuța cu „plumburi" și cărți.

La început sfios și bătând laturile, apoi tot mai prietenos, executa cu destulă îndemânare, multe capricii de-ale celor mici.

In fiecare zi, aproape regulat, întârziau după clopoțel, ocupați cu „masa oaspelui". Vr'o zece lăcașuri de drăniță adusă de pe-a acasă, s'au ridicat țuguiate, spre Soare—Răsare, așa cum nici nu visase izgonitul și pe nedrept năpăstuitul frate. Și era o întrecere nemaipomenită între grupările diferitelor așezări, încât nu rareori s'au ivit certuri înverșunate între vecinii prea fericitului primitor, în a cărui casă binevoise să găzduiască oaspele poftit.

Din animalul jigos și deșirat cum venise, se făcuse un dulău voinic și frumos, încât numai mersul de invalid cu mâna legată de gât îl mai amintea pe cel de demult.

Domnul, la început binevoitor și fericit de exemplul minunat în care-și vedea întrupată munca lui de modelare a sufletului omenesc, începuse a deveni îngrijorat și tot mai mâhnit față de îndărătnicia școlărimii. Și era pe drept cuvânt cu cale să fie supărat, căci Lăbuș ajunsese chiar scuză la întârzieri. „De ce-ai lipsit, Morarule? „Poftesc, am așternut lui Lăbuș!... Unde-ai fost Natule? Poftesc, am adus deacasă porția de mălaiu pentru Lăbuș ! „De ce-ai intrat pe la jumătatea orei, Buzilă ? Poftesc, Lăbuș?... Lăbuș....

S'au mai dărâmat înspre iarnă unele din ospătăriile lui Lăbuș iar el a început a-și da mai multă importanță. Privea nepăsător și uneori lătra violent la cea mai mică neplăcere. N'a lipsit însă, dela nici o manifestare a școlii și oridecâteori plecam în excursie, la pădure ori dumbravă, Lăbuș o pornea înainte, șodrânc, șodrânc, la pas, ori alergând în tactul șchiopătării, ca laba unei mașine de treer.

Intr'o zi însă, și-a arătat întreaga credință fața de lumea școlară și eroismul dus cu însuflețire până la jertfă.

Era vara, pe-o arșită cumplită. Nu plouase de multă vreme și căldura se vărsa cu nespusă pornire spre pământ. In repaosul cel mai mare dela 10, când „partiile"* de clase, purtau „hapucul"** pe cornuri, dinspre portița întredeschisă dela stradă, slab, cu ochii rătăciți, cu coada între picioare și plin de spume la gură, un fârtate din lumea lui Lăbuș s'a repezit în curte.

Ingroziți cu toții au început a striga, gonindu-l. In învălmășeala generală, acesta s'a repezit la un băiat dintre cei mici, l-a doborît într'o clipă și l-a încolțit și i-a sângerat toată cămășuța de in.

In aceeași clipă, cu iuțeală de fulger „ca și când n'ar fi fost olog", cu urlete de fiară, Lăbuș a sărit întru apărarea micului stăpân. L-a apucat pe agresor cu fâlcile-i vânjoase de spinarea subțire și în mai puțin de un minut l-a doborît jos, cu șira spinării ruptă și sfârșit de viață. Apoi cu priviri îndurerate și cu ochii umezi, mângâindu-l par'că, s'a apropiat de micul rănit, spunându-i din ochi „Să n'ai grijă, să nu plângi".

* Partide. ** Minge.

„Şoimu"

Cum intri în grajdul lung, numeri al treilea stâlp dela peretele din dreapta şi dai peste „Şoimu", calul favorit a lui Gheorghe, „bădia", care a slujit la dragoni şi merge călare în picioare ori încalecă dintr'o săritură în goana cea mare. Şoimu e de culoarea aurului şi cu agerime de năzdrăvan. Conu Dumitrache, proprietarul conacului dela Rediu îl călăreşte uneori, dar mai mult de mândreţea lui îl ţine şi de hatârul lui Nea Gheorghiţă, care-l îngrijeşte ca ochii din cap, pentrucă seamănă cu cel dela dragoni, dela slujba lui din Liov.

Şi nu arareori s'a certat cu stăpânu-său pentrucă acesta a îndrăznit să-l pună la trăsură. „Ce, 'Mneta crezi, cucoane, că aista-i cal de haraba? Aista-i sânge de smeu, nu şagă!" De geaba i-a spus stăpânu-său să mai aibă grijă şi de ceilalţi „huţani" că ei duc greul. Aşi, degeaba.... „Şoimu' lui şi Şoimu' lui şi pace".

Ieri la capătul celor doi ani de când îl cunosc pe Gheorghiţă—am trecut prin clipe de adevărată groază. După cum îi e obiceiul, Conu Dumitrache, în ambiţia lui, l-a înhămat iarăş pe Şoimu alături de Marchiza. Se potrivesc la păr şi Conu Dumitrache vrea să facă o plimbare cu nepoţii săi, Dragoş şi Nicuşor, studenţi proaspeţi la Politechnică.

Drumul este acoperit de puţină mâzgă, căci burase de dimineaţă, dar oricât s'ar fi împotrivit experienţa lui Gheorghiţă, ambiţia lui Conu Dumitrache e mai mare. Au plecat în susul „şleahului". In dreapta şi stânga, lanuri verzi de grâu sau de porumb. De departe, ca o făşie albă şi mişcătoare, apa râului oglindeşte cerul cu marea lui albastră.

Fericirea dă năvală n sufletele tinere. „Frumos e la ţară, la Dumneata, unchiule!" Frumos da, băieţi, dar nu cred că voi gustaţi pe deplin din farmecul naturii: prea îmi păreţi streini la suflet". Şi Conu Dumitrache dă bici balaurilor.

Şoimu sbucneşte 'ntr'un salt de căprioară, îşi încoardă gâtul rotund, încât coama-i fâlfâie în valuri. Dar când drumul coti brusc la Fântâna Vornicului, o săritură aprinsă în două picioare, apoi într'o clipă, fugarul rostogolindu-se peste oiştea întinsă şi răsturnând trăsura ca pe-o minge, căzu de-acurmezişul drumului cu piciorul dinapoi, pintenog, rupt cu desăvârşire, bălăbănind ca o aşchie de lemn. La început încercă să se scoale, necrezându-şi parcă ochilor, apoi căzu din nou, nechezând de durere, peste oiştea ruptă şi hamul desfăcut.

Intr'o aruncătură ca de pisică sălbatecă, Gheorghiţă sări jos dindărătul trăsurii, unde stătuse ca pe ace. O făşie din cămaşa-i de câlţ, se rupse cât ai clipi. Incercă zădarnic să-i potolească durerea, căci legătura ce i-o făcuse, era frământată în svârcoliri grozave de moarte. Un gemăt înnăbuşit de spaimă izbucni dureros din pieptul lui Gheorghieş, care ţinându-l cuprins nu contenea să desmierde cu mâinile, cu obrajii, nările şi botul prietenului nefericit. „Vai de mine, cucoane, vai de mine, cucoane !"

Uluiţi de cele întâmplate, cei trei din trăsură rămaseseră stană de piatră în marginea şanţului.

Maşinal, Conu Dumitrache, după ce desfăcu ştreanguriile dela popritori, scoase o armă din buzunarul hainei şi sfârşi cu şase gloanţe chinul celui mai drag şi adorat prieten al lui Nea Gheorghe, în timp ce acesta încleştat de gâtul tovarăşului său, plângea înnebunit de durere: „Impuşcă-mă şi pe mine, cucoane, împuşcă-mă şi pe mine, cucoane!"

Gh. N. Cârţu.

Odată, pe câmpul copilăriei.

...Pe când eram de o vârstă cu voi, copii, îşi urmă Unchiul Petre povestirea, mângâindu-şi cei doi nepoţi luminoşi ca doi crini de glastră, duceam o viaţă de sălbătăciune răsfăţată de soare, pe care mintea noastră de orăşeni n'o poate înţelege. Vouă vă place caldarâmul, casele aliniate, zidite într'un stil strict geometric, cu conturul îngheţat, iar pomii nu vă mai spun nimic. Pe vremea mea era altfel. Cireşele nu le căutam în fructiera de cristal cu ape aurii, ci mă sbănţuiam eu în copac după ele. Mă furişam pe neştiute în grădină şi stam ceasuri întregi de vorbă cu paserile depe creangă, cu fluturii îmbătaţi, în sborul lor, de lumină, cu greerii cântăreţi în iarbă.

Demulteori rătăceam departe de casă, pela cine ştie ce livadă sau vie care îmi făceau cu ochiul, dându-mi ghies să le văd. Da, la câmp de câte ori n'am fost...

Odată, ţin minte ca acum, mă pălise dorul de popuşoi copţi şi noroc că ştiam unde trebuia să-i caut. Pusesem gând rău unui lan ce-mi venea drept inimă.

Dacă vroiai să ajungi mai repede la ogorul lui Moş Costache Abuni, trebuia să o iai prin Cier, să treci pe o cărare îngustă printre maluri surpate, de năsipării şi abia după cărămidăria lui Macarov să dai în drumeagul ce duce dela Movilă spre Valea Rădiului.

Căldura zilei se mai potolise, deşi nu era mult timp dela amiază, poate unde plouase de abia ieri sau unde cumpăna verii se apleca spre toamnă.

Mergeam pe urma lui Tică feciorul cel mare al lui Moş Costachi, care se îndurase să mă ia cu dânsul la ogor. Ne scosesem hainele şi simţeam cum vântul ne sbuciuma cămaşa ne răcorea fruntea, ne alinta părul răsfirat, de copilandri neastâmpăraţi:

Poteca noastră începuse să coboare. In, vale se zărea dunga alburie a şleahului, iar mai departe marginea cerului albastru, răzimată alene pe valul câmpului înverzit.

Cu strigăte de bucurie ne rostogolirăm pe întrecute până la drum. Dar de teama colbului, apucarăm pe cărarea de alături, străjuită de buruiene înalte.

—Ce ar fi să ne iasă înainte vreun hoţ, mă îmbărbătează prietenul Tică. Tu ştii doar că acum mişună dezertorii prin popuşoaie...

De frică strâng în pumn capătul bâţului şi stăpân pe arma-mi de nădejde, îmi simt venind inima la loc.

—De ce i-o fi zicând locului ista Valea Rădiulu întreb eu într'o doară.

—Cum ... ştii ? Unde duce drumul, îi .

—La Rădiul Tatarului.

— La Rădiu, deci. Şi asta-i o vale, Valea iului.

— Dar Tatar de ce-i ?

— O fi avut vreun tatar păduricea aceea pe care o vezi spre Miazănoapte.

Din vorbă în vorbă, eu spunând prostii, vărul Tică, vorbe înţelepte, iată-ne în faţa câmpului stăpânit de Moşu.

—Aici ne vom face cantonamentul lângă coliba asta! îmi arată cu un gest grav, Tică, o glugă prizărită chiar pe hat. Eu am să adun uscături, tu du-te de adă nişte apă dela izvorul de lângă capul dealului.

Cam îmbufnat mă supun hotărîrilor lui despotice şi plec.

Nu mi-a părut însă, rău când după un sfert de oră de mers dădui peste o adevărată cişmea cu uluc de piatră, chiar lângă drum, cu unda rece şi cristalină, cu bolborosit adormitor de ape.

Am încălecăt pe uluc şi am tras un somn cu ochii deschişi. Luându-mi apoi de seamă că soarele îi numai de două suliţi până la asfinţit, o iau rara, rara, înapoi.

— Credeam că ţi-ai rupt capul pe acolo! mă întâmpina vărul meu supărat.

— Nu vezi că-l am ! îi răspund râzând. Pun mâna pe un bostan galben, îl ciocănesc, apoi îmi ciocănesc fruntea. Norii depe faţa lui Tică s'au risipit acum.

Mă uit să văd el cum se purtase. Inaintea lui un morman de ciocleje uscate, iar alături ştiuleţi verzi şi respectabili proaspăt rupţi depe coceni.

— Avem să mâncăm noi atâţia ?

— Ba încă cum. Şi ai să mai ceri.

Tac minunându-mă de ce ar fi în stare să facă meşteşugul lui de om deprins cu câmpul. Tacticos, vărul Tică aşează un strat de strujani verzi, apoi ciocleje uscate, deasupra lor pune ştiuleţi de popuşoi în lapte, pe care-i acoperă cu un alt rând de ciocleje.

—Ai să arzi bunătate de popuşoi.

—N'avea nici o grijă. N'ai să mă înveţi tu pe mine cum să-i coc.

Privesc la flăcările focului învârstate de fum negru, gândindu-mă cu jale că popuşoii râvniţi de mine se fac poate chiar în clipa asta, cărbune amar. Dacă aş fi avut şi eu parte de un văr mai ca lumea, n'aş mai sta să mă pârpălesc pe lângă jaratic degeaba.

—Da, ce-a fi oare pe deal? mă scoate din gândurile mele triste, glasul răuvoitorului Tică.

Imi ridic ochii spre dealul Muntenilor. Doi flăcăieşi fugeau de zor, iar pe urma lor un om cu un ciomag lung în mână. Omul îi tot măsura cu jărghia, parcă ar fi vrut să-i întrebe de sănătate. Flăcăii, văzând că se îngroaşă gluma de tot, unde prinseră să sboare, de nu mai era nimeni în stare să se ţie după ei.

Când îşi dete seama că i-a pierdut, omul cu ciomagul se întoarse şi ridică o traistă lepădată de fugari lângă un gard înalt de spini. Apoi zărind pe semne focul nostru, se pogorî spre noi în grabă.

Cele întâmplate mă alarmaseră, încât îl întreb din ochi pe Tică, dacă n'ar fi mai bine să o tulim şi noi la fel, ca şi flăcăii ciomăgiţi nu de mult. Cine ştie, omul până una alta, înainte de a se dumeri că n'am intrat în vreun ogor străin, s'ar fi putut să ne «judece» puţin cu jărghia.

Vărul Tică mai inimos îmi face semn să rămân locului.

—I-ai prins la furat, bade?

—Da, după cum mă tem că aţi văzut. Ia uitaţi-vă ce mi-au făcut dracii împieliţaţi!

Ne aruncăm ochii în traistă. O frumuseţe de struguri de poamă: neagră, mai măruntă şi mai maşcată. Fără să se gândească mult, nici una nici două badea răstoarnă toată traista în iarbă.

—Luaţi-o, mie nu-mi pare rău după o leacă de poamă, dar de ce n'au venit ei la mine să le dau de voia mea, că doară nu piere lumea pentru atâta.

Uşurat de ce avea pe suflet, omul se pregăteşte să plece. Vărul Tică însă, nu vrea să se lase mai prejos şi-l poftеşte la masa noastră de popuşoi copţi. Mie îmi ardea obrazul de ruşine, căci îmi închipuiam ce scrum trebue să se fi făcut ştiuleţii în jaratic.

Când colo, de unde. Unul câte unul, rumeniţi şi fără miros de fum răsăreau din şperla fierbinte popuşoii meşteriţi de Tică.

Ce să vă mai spun ? Popuşoi copţi ca aceia n'am mai gustat în viaţă: dulci, cu o mireasmă de floare de sacâm, într'înşii. Dar nici poamă ca aceea, cu boabele uşor brumate şi cu străluminări de chilimbar, n'am mai găsit deatunci".

Ochii lui „Unchiu Petre" luceau afundaţi în zarea apusului auriu din copilărie, iar în jurul lui coborau umbrele dese ale tăcerii.

Stroe Petrescu

FOLKLOR BASARABEAN

colectat de NICOLAI PALAMARU.

Cântec.

Eu străin şi tu străin,
Hai în codru să trăim.
Unde—or fi codrii mai deşi
Să ne facem bordeieş,
Cu uşorii de cireş
Şi cu uşile de-alamă,
Să-şi dee o lume samă
Şi cu cărăruşi de spini
C'am fost în lume străini.
Frunzuliţă solz de peşte,
I—auzi marea cum vueşte,
Nistrul doară clocoteşte
Şi—un voinic se prăpădeşte...

Cântec de amar.

Eu şi—asară—am fost la voi,
Mândruţă,
Şi te-am găsit între doi,
Mândruţă,
Şi-am dat mâna cu—amândoi.
Decât dam mâna cu voi
Mai bine-mi murea doi boi
Şi părinţii amândoi...
Dela Nistru mai la vale
Curge un râu cu apă tare,
Cine bea, măicuţa-i moare,
N'am ştiut şi am băut
Şi măicuţa mi-am pierdut.
Câte dealuri şi vâlcele,
Toate sânt pline cu jele!
Câte dealuri şi ponoară,
Toate—s pline cu amară!

Jalea singurătăţii.

Sloişor de ghiaţă rece,
N'am cu cine mă petrece.
Cu cine m'am petrecut
Trupu' şi-a pus la pământ
Şi faţa la răsărit,
Tot mănânc şi nu mă 'ngraş
*Şi la faţă-s păpănaş **
Păpănaş bătut de brumă,
Zice lumea că nu-s bună,
C'am ieşit sara la poartă
Şi m'am cerut măritată
Să fiu de barbat mustrată
Şi de soacră judecată.
Dragostea de astă vară
Plânge singură 'n camară.

*) Dim. dela pepene = castravete.

Nenoroc.

Vai, sărmana, maica mea,
Binişor îmi mai spunea
Că noroc eu n'oiu avea.
M'am pornit după 'nsurat,
Nouă sate-am scuturat,
Nouă cai am obosit
Nouă şele—am irosit,
Pe Maria de-am găsit,
Marţi sara m'am logodit,
Miercuri nunta am pornit,
Dar ea Joi a şi murit.
Maică-sa 'n prag a ieşit
Şi din gură a grăit:
Staţi, nuntaşi, nu deshămaţi!
Cu Maria mâna daţi,
Cu flori să o îmbrăcaţi
Şi-apoi voi s'o 'nmormântaţi!

Jalea înstrăinatului.

Frunzîşoară şi-o cicoare,
Dimineaţa pe răcoare,
Pe când soarele răsare,
Trupul meu hodină n'are,
Mă pornesc pe drum cu dor,
Dau de jalea fraţilor
In desimea brazilor.
Mă pornesc pe drum cu stele,
Dau de jalea maicii mele
Lăcrămând pe floricele.
Piatra-i piatră şi mai crapă,
Inimioara niciodată...
Frunzîşoară peliniţă,
Nu mă blestema, măicuţă,
Că dacă mă-i blestema
Şi mai rău m'oiu depărta,
Câte păsări or sbura,
De mine îi întreba
Şi de mine nu-i afla...
Foaie verde de-un dudău
Pe drumul care merg eu
Nu-i fântână nici părău,
Apă rece să mai beu
Să-mi astâmpăr focul meu...
Frunzîşoară măr—mălin,
Rău îl de omul străin,
Amar traiul lui pelin,
Că nădejdea la străini
Cum îi inima la câni,
Cum îi umbra spinului
In dogoarea soarelui:
Stai sub el şi nu te-umbreşte,
Dar mai rău te dogoreşte.

BCU CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

EVLAVII BASARABENE:

BISERICĂ DIN JUD. SOROCA

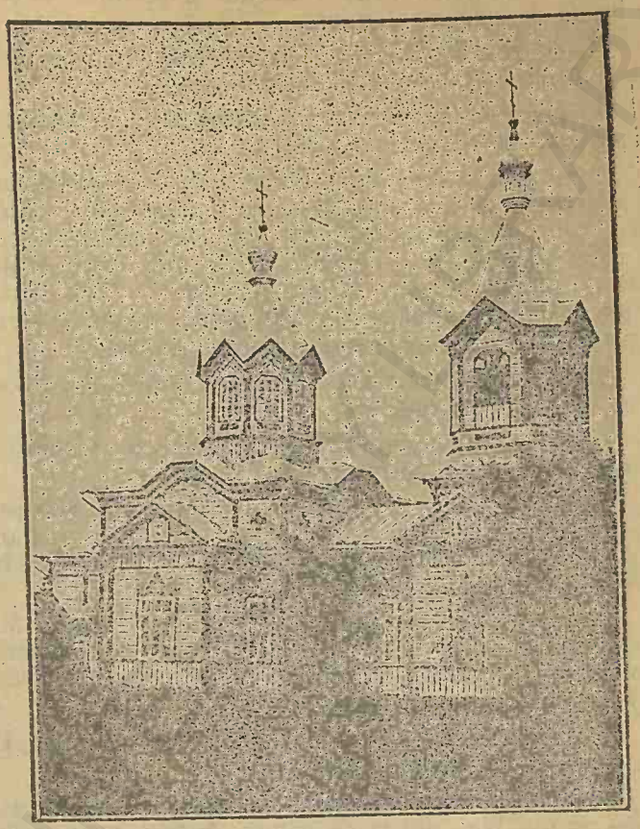

BISERICA DIN COTEALA--HOTIN

24 Septembrie.

Nu, Mariana, nu te chinui zădarnic, cercetându-te cum ai ajuns tu în această stare de neliniște și cum trec ceasuri dearândul, fără sfârșit, în care te cufunzi din ce în ce mai adânc în abisul dorităului tău adevăr, ca după aceea să încerci cu teamă sporită de îndoială să reconstitui edificiul credințelor și al speranțelor tale de ieri, fără de care existența ta nu mai poate dăinui.

Ce înseamnă voința ta și întrucât i-ar fi ei posibil să înmlădie duritatea principiilor de neclintit, dela baza vieții? Tot ce e așteptare, dorință, elan sunt condiții indispensabile existenții, încât desnădejdea și blazarea totală duc la suprimare.

Intrebările apar în sufletul tău cu o impetuozitate de nestăvilit și ele te urmăresc pretutindeni; iar cercetările tale prelungite, amplificate de sensibilitatea ta extremă, — întrebări continuu adresate vieții cu nedumerire — te poartă către necunoscut, îți agită pașii și îți tulbură privirile, de aluneci pe încetul, fără să știi, dincolo de viață, către veșnicul nimic.

* * *

O mână atinse ușor umerii Marianei... și parcă urmărea privirile ei îndepărtate. Tresări.

Halucinație ori realitate? Era însă, singură. Evident, nu se apropiase nimeni de ea, fiindcă nu se ocupa nimeni de existența ei neînsemnată, năpădită de griji, și cu atât mai puțin de clipele ei grele, întunecate de singurătatea ei plină de îndoeli și frământări.

Poate însăși prietenele ei ignorau toate aceste sbuciumări lăuntrice, acele nesfârșite monoloage nocturne, ce o chinuiau pe dânsa, ori dacă nu le erau necunoscute amarele complexități ale unei vieți retrase și taciturne, rămânea încă ceva esențial specific și mult prea îndepărtat de optica lor, ceva ce nu putea fi pătruns sau intuit. Insfârșit, era o ființă „bizară" chiar pentru prietenele ei.

La început o mira pe Mariana, tot ce era de neînțeles pentru ele în simpla interpretare într'un anumit fel a unui eveniment care exprima prin sine însuși evidența. Se întreba adesea dece se ridică atâtea bariere între două conștiințe și se uimea la gândul că sunt așa de îndepărtate în fond, una de alta.

In urmă, însă, nu mai aștepta cu atâta entuziasm, acea ființă care să se aplece asupra vieții sale spirituale, să se cufunde în profunzimi și să nu plece îngrozit sau uimit.

Nu-i mai era greu să suporte acum izolarea. Dânsa trăia într'o lume a ei, unde evenimentele, conflictele interioare din ce în ce mai aprofundate, așteptările, gândurile își aveau un resort anume, funcționând în ritmul tumultuos al existenței conduse de legi misterioase, implacabile și eterne.

* * *

Așadar nu venise nimeni lângă Mariana s'o caute, dar... se căuta ea singură pe sine, conștiința ei veșnic trează invita omul activ și demn să-și însenineze redeșteptat, sufletul și să-și lumineze privirile.

Se îndepărtă dela fereastră, prin care se vedea grădina desfrunzită, unde predomina tonul ruginii — grădina copilăriei ei.

Privi minusculul ceas — brățară și se duse să-și așeze bereta de culoarea cerului.

Când păși afară, simți că o cuprind fiori de răcoare, deloc displăcută, dimpotrivă înviorătoare.

O migrenă, ce stăruise de câteva zile, o făcu atentă asupra stării ei de extenuare fizică.

Bine, dar în fond nu e nimic grav o migrenă fie cât de insistentă; se va atenua și aceasta după un timp oarecare. Nu va mai citi noaptea și odată cu venirea iernii nu va mai avea nici atâtea meditații. Va fi mai liberă și atunci se va duce chiar undeva să schimbe aerul. Deci starea ei nu merită nici o îngrijorare și învinuirile că nu ia destule măsuri să-și cruțe organismul, sunt neîntemeiate.

Traversase strada Carol și trecu pe lângă „Corso" cotind pe „Vasile Conta".

Frunzele se desprindeau depe crengile copacilor și pribegeau prin aerul toamnei, fluturate de vânt.

Ajunsese. Sună și-i deschise aceeași servitoare cu șorțul și boneta albe, cu părul negru strălucitor, cu ochii vii și veseli, cu membre puternice și umeri lați. Se închină servil și-i făcu loc să treacă.

— „Constanța mă așteaptă, Sofico ? o întrebă Mariana pentru a spune ceva fetei puțin cam nedumerite că Domnișoara totdeauna punctuală — venise cu jumătate de oră mai devreme ca de obiceiu.

„Nana, Nana, bună ziua nănico"! ciripi fetița alergând spre dânsa și luând-o de mână.

Constanța era cea mai drăguță dintre elevele ei și aproape cea mai bine dotată de natură. Avea o mare pasiune pentru lecturi serioase și adora pe Ibsen, care-i punea veșnic întrebări, discutate apoi cu Mariana ceasuri întregi. O preocupa mai ales ideea sacrificiului de sine în legătură cu instinctul gregar și ar fi vrut să sondeze abisul sufletului omenesc pentru ca să-și dea seama de tot ce se petrece întrînsul. Ipoteza renunțării la fericirea individuală o făcea să mediteze îndelung.

Aceste discuții reîncepură și azi prin faptul că eleva Marianei nu socotea pe om îndeajuns de evoluat pentru a putea face un asemenea gest înalt de abnegație fără margini. — „Dragă Constanță, încheie discuția profesoara, desigur că e foarte greu să te transpui în situația și starea de care a fost stăpânit un Rosmersholm ori Beata în momentul suprem al vieții lor. E o psihologie cu totul diferită de a noastră. Marii martiri ai omenirii, Christ de exemplu, simbolul abnegării săvârșite — întrupează cea mai superioară țintă, culmea uitării de sine, a jertfei personale aduse pentru fericirea umanității și... dar însfârșit, să revenim la lecție, vorbeam de literatura engleză, uite, ți-am adus pe „Hamlet" să-l citești și să-l analizezi din punct de vedere osofic.

* * *

Când ieși în stradă, un colț de cer era înnourat, ceeace o făcu să-și mai piardă din voia bună. Se gândea că iar se vor porni ploile reci, dese și lungi de toamnă cenușie.

Durerea de cap i se mai potolise.

La „Brașcu" pe „Lăpușneanu" un aparat de radio ransmitea Simfonia IX de Beethoven. Mariana își încetini pasul, dar observă că începuse să picure. Dunga dintre sprincene i se accentuă; se simțea contrariată. Își ridică gulerul dela impermeabil și adăpostindu-și pumnii strânși în buzunare, își iuți mersul, deși ar fi dorit să mai audă muzica, ce se pierdea în depărtare. Era silită să asculte altă muzică; acea a picurilor de ploaie. Notele fade și stranii îi dădeau o sensație de frig psihic mai mult și de oropsire... Intreg sufletul îi vibra de dorul după soare și el întârzia să-și trimită razele. Pretutindeni deci îi este dat ei să întâmpine aceeași nepăsare inferioară și brutală...

Ploua mărunt și rece. Se opri la o regie din colțul străzii să cumpere un ziar și așteptă tramvaiul. Drumul prin ploaie o obosise și-i lăsase o sensație de oboseală fizică totală. Când puse piciorul pe scară, o cuprinse o ameteală ușoară după care-și reveni îndată.

Pe platforma tramvaiului erau două doamne, care discutau noutățile zilei. Mariana desfăcu ziarul și încercă să citească un articol: „Comedia umană' semnat de Demostene Botez. La stația următoare se suiră doi studenți, care făceau mare haz de peripețiile dela „congres" reamintite acum pe ploaie. Mariana vru să-și continue lectura, dar fără voie îi veni în minte „Scrisoarea către Serghei Esenin" din cartea ei preferată de poezii „Cuvinte de dincolo". Tramvaiul se oprise. Luă seama că trecuse de locuința ei cu o stație. Cum nu observase să se dea jos la timp ?

Invârti de mal multe ori cheia în broască, în neștire și'n minte îi stăruiau cu intensitate maladivă, versuri memorate :

„Aș vrea să te întreb cum ai avut puterea.

„Să treci dincolo".

„Când ai iubit așa de mult..."

Cineva sună. Dece ?

„...larba, pădurea și pământul."

Dar... A, nu, alături a sbârnâit soneria.

„Invață-mă să mor, Serghei Essenin,

„Tu care ai avut înțelepciunea și delirul vieții."

Dar tot nu poate adormi. Pendula anunță ora trei. Strânse pleoapele și se întoarse cu fața la perete.

„...Și delirul vieții."

E efectul deprimant al scrisorii adresate lui Serghei Essenin ? Ori ploaia de afară ? Sau cântecul din sufletul ei amorțit ?... Simfonia IX de Beethoven ? . . .

. . . . . .

. . . . . .

Douăsprezece jumătate după miezul nopții.

Mariana scrie, scrie... Când îi înțepenește mâna, lasă condeiul jos și privește în plafon arabescurile formate de reflexele razelor de lumină electrică.

Apoi începe din nou.

Insfârșit a terminat. Ce dată e azi ? Se uită la calendar, rupe o foaie, două: așa, Sâmbătă 24 Septembrie. A rămas nemișcată, cu mână întinsă spre calendar, cu privirea'n vid.

In sufletul ei apăruse o imagine tulburătoare. Imaginea lui.

* * *

Cândva de mult, de mult de tot, scrisese pe un cartonaș alb, de desubtul numelui drag, această dată alături de inscripția luminoasă, care purta pecetea soarelui: „In amintirea celei mai frumoase zile"

Azi, din umbra anilor, a vrajei risipite pe vecie, în zădar mai caută să-și alunge din minte aceste cuvinte de foc ce-i otrăvise ființa, dealungul vremii. Astăzi urăște pe fata aceea „cu azur în ochi" și cu suflet de copil care voise să suspende o clipă din noianul vijelios al anilor nestatornici, nebănuind o zi postumă când va încerca în van să se despartă de această obsesie, de această amăgire...

A-lta Petrovici

V A R I A

Recenzii

In memoria lui Vasile Pârvan. In pantheonul culturii naţionale, Vasile Pârvan reprezintă figura cea mai luminoasă din primul pătrar al veacului acesta şi în acelaş timp o înaltă expresie a energiei şi adâncimii sufleteşti autochtone. Nu e de mirare deci, că amintirea omului, care a redat intelectualităţii noastre cultul pentru ştiinţă înfăţişând-o ca un instrument de meditaţie,— revine mereu în actual.

Anul acesta au apărut două publicaţiuni, mai de seamă, închinate amintirii lui Pârvan- cartea de fină analiză a d-lui Al. Busuioceanu — **Pârvan gânditorul, Ed. II** — şi volumul omagial **In memoria lui Vasile Pârvan,** editat de către foştii elevi şi foştii membri ai Şcoalei Române din Roma.

Ultimul volum, plănuit încă acum doi ani, era destinat să aducă aminte că trecuseră cinci ani dela săvârşirea din viaţa a savantului — poet.

Tipărit în excelente condiţiuni tehnice, omagiul adresat memoriei lui Pârvan, cuprinde în cele 323 de pagini, articole de diverse specialităţi: istorie, arheologie, istoria artelor şi a literaturii, filosofie, drept şi alte domenii, îmbrăţişate cu o egală măestrie de către ilustrul dispărut.

Prinosul străinătăţii e consemnat prin contribuţia savanţilor italieni: G. De Sanctis Della Corte, P. Orsi, Ramiro Ortiz; francezi: C. Perdrizet, I Carcopino, H. Focillon şi un, american: G. P. Stewens.

Dintre articolele colaboratorilor români se disting : **Un monument grafic inedit din Scythia Minor** (în latineşte) de Gr. Florescu; **Un vas delian găsit la Fundeni** de Vl. Dumitrescu; **Vasile Pârvan şi concursul pentru planurile Academiei Române** de D. Marcu; **Fenomene de întrepătrundere** de G. Fotino; **Mentorul studenţilor moldoveni dela Torino (1860--61)** de Alexandru Marcu. Alte studii deasemeni interesante, semnează d-nii: Gr. Nandriş, V. Munteanu, G. Oprescu, Em. Panaitescu, Sextil Puşcariu, A. Sacerdoţeanu, etc.

Această simplă trecere în revistă a cuprinsului, este edificatoare în privinţa bogăţiei omagiului, adus aceluia, care constitue un moment hotărîtor în evoluţia culturii româneşti.

Alexandru Vicol

Ion Petrovici: Rotocoale de lumină (1934 Ed. Casei Şcoalelor).

Epoca în care trăim a adus o reabilitare a filosofiei, compromisă mai înainte de către sistemele de metafizică deductivă, care ce e dreptul, nu erau în stare să reţie mult timp, atenţia spiritelor doritoare de a afla adevărul nefalsificat de fantazie, fie ea chiar filosofică.

Explicarea acestei reactualizări nu este dificilă. Filosofia se apropie mai mult de viaţă decât ştiinţa (căci, când caută să cuprindă într'o sinteză mai largă existenţa, omul de ştiinţă începe să facă filosofie). Logica nu este numai disciplina adevărului, ci se ocupă şi cu cercetarea neadevărului; estetica trebue să dea atenţia urîtului ca şi frumosului; etica este alimentată de dualitatea binelui şi răului. Pe când ştiinţa simplificând lucrurile prin eliminarea a ceeace este particular în ele, schiţează asupra unor aspecte parţiale anumite legi, în cadrul cărora nu intră realitatea decât după oarecari eforturi de ajustare.

Pe făgaşul vieţii însă, filosofia nu rămâne singură, ci află o tovarăşă de drum în artă. Ambele urmăresc să redea din lucruri doar miezul lor etern. Vecinătatea de obiect duce la unele afinităţi naturale între filosof şi artist: amândoi trebue să posede un spirit desvoltat al nuanţelor, un mod original de a privi lumea.

Legătura dintre filosofie şi artă se strânge şi mai mult graţie preocupării lor comune de a găsi cea mai bună formă de exprimare.

Un filosof care vrea să-şi vadă răspândită gândirea printre oameni, nu poate să o exteriorizeze altfel decât într'un mod atractiv. D. Ion Petrovici realizează prin excelenţă această condiţie: fără sacrificii în dauna fondului, expune într'o formă fermecătoare subtilităţi de cugetare devenite accesibile chiar spiritelor mai puţin pregătite în direcţia filosofică. De o erudiţie vastă, d. I. P. nu simte totuşi nici o dificultate să-şi îndrepte năvile pline de rezultatele unor fructuoase explorări în ţinuturile meditaţiei superioare, spre porturile înţelegerii obşteşti.

D. I. P. nu izolează filosofia în turnul de fildeş al perspectivei absolute, ci o aduce mai aproape de căile existenţii omeneşti, asupra cărora o face să proiecteze noui lumine. Desele referiri la actualitate sporesc farmecul studiilor întreprinse.

Caracteristica aceasta a preocupărilor d-lui I. P. este mai accentuată decât în toate lucrările anterioare, în cartea recent apărută «Rotocoale de lumină». Pretutindeni în

cuprinsul volumului, fie că ai de-a face cu «Biserica şi pacea» sau «Realismul ca tendinţă a filosofiei actuale» ori cu «Schimbări de perspectivă în gândirea contimporană» etc. dai mereu peste sforţarea de a privi limpede în şuvoaiele prezentului pentru a le căuta originile şi a le urmări destinele.

Efortul depus de olimpianul cugetător primeşte ca'ntotdeauna încununarea izbânzii: din sbuciumul cosmic a clipelor de faţă, când spiritualitatea dibueşte prin intuneric spre alte orientări, perspicacitatea d-lui I. P. desprinde anumite certitudini liniştitoare, ale căror fulgerări de senin dovedesc încă odată lămurit rostul înalt al filosofiei în genere şi calităţile strălucite ale filosofului în speţă, generator de avânt pentru reflexiune într'o vreme aşa de stearpă în avânturi generoase.

Petru Stati

Insemnări asupra Bucovinei literare.

O generaţie de tineri cărturari cu talent şi dor de activitate ne trimite din ţara fagilor exuberanţele imaginaţiei lor bogate.

Pleiada bucovineană are în frunte pe Mircea Streinul, poet fecund plin de inspiraţie şi Iulian Vesper, directorul editurii Iconar.

Galeria completă cuprinde figuri ca: E. Ar. Zaharia, N. Tcaciuc-Albu, Teofil Lianu, Nicolai Roşca, Tudor Ulmanu, Carmen Isopescu, Ghedeon Coca, Traian Chelaru, Gh. Antonovici, etc., astăzi bine cunoscuţi lumii publicistice din cuprinsul ţării.

In fruntea acestei linii ofensive, d. Mircea Streinul şi-a anunţat apariţia unui roman desigur de puternică analiză şi concepţie.

Aflăm deasemeni că şi ceilalţi camarazi de scris îi secundează opera, într'o revistă (Argonaut) care va adăuga frumoase pagini la capitolul strălucit reprezentat şi în trecut al Bucovinei literare.

A. F.

După trei ani.

Revista „Cuget Moldovenesc" cu numărul de faţă crestează pe răbojul existenţa ei trei ani, o vârstă remarcabilă pentru o publicaţie românească în Basarabia.

Fără pretenţii de a aduce în concertul culturii naţionale o notă nouă, ea şi-a rezervat rolul mai modest de a săvârşi o operă de pregătire pentru timpurile de adevărată creaţie ce stau să vie.

A întâmpinat şi multe greutăţi până a sguduit anumite inerţii, cu cari se întâmpină la noi iniţiativele de acest fel. Primirea favorabilă ce i s'a făcut însă, de către presa cotidiană şi revistele literare din ţară au recompensat truda eforturilor ei de afirmare.

Deasemeni a găsit un sprijin mai mult decât binevoitor în clipe de restriştе, la P. S. S. VISARION PUIU, Episcopul Hotinului, a cărui înaltă ocrotire i-a dat impuls de viaţă spre zările viitorului.

Reviste şi publicaţiuni primite:

Gândirea, Dir. Nichifor Crainic—Bucureşti.

Viaţa românească; Dir. Mihail Ralea—Bucureşti

Adevărul literar şi artistic; Primredactor: M. Sevastos—Bucureşti.

Gând românesc; Red. Ion Chinezu—Cluj.

Revista de Filosofie, Dir. C. Rădulescu-Motru-Bucureşti.

Revista critică; Dir. Giorge Pascu—Iaşi.

Făt-frumos; Red. Leca Morariu—Suceava.

Porunca Vremii; Dir. D-r Ilie Rădulescu—Bucureşti.

Tribuna şcoalei; Dir. Ion Nisipeanu—Bucureşti.

Viaţa Basarabiei; Dir. Pan. Halippa—Chişinău.

Cuvânt Moldovenesc; Red. Ion Pelivan şi L. T. Boga—Chişinău.

Arhivele Basarabiei; Red. T. G. Bulat şi C. N. Tomescu—Chişinău.

Orientări; Dir. C. R. Crişan—Moineşti (Băcău)

Cooperatorul român; Dir. Adrian D. Bumbeşti—Bucureşti

Grai Moldovenesc; Dir. A. G. Delafântânele

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR:

Gh. A. Cârţu, A. G. Delafântânele, Tatiana Găluşcă. Nicolai Palamaru, Gh. Popovici, A-lta Petrovici, Petru Stati, Alexandru Vicol, etc.

D-lui _____

Str. _____

Comuna (Oficiul) _____

Judeţul _____

Tip. S. GRIGORIEV, Bălţi, str. R. Carol 245

Biblioteca Universităţii Iaşi

4 NOEMB. 1935

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY